

Leckekönyv

Tanár vagyok. Sose tanítottam. Ha tanítani mernék, ennyiből állna a lecke: CSAK ANNAK A SZAVÁRA FIGYELJETEK, AKI LEÜL MELLÉTEK TANULNI. Legjobb tanárom, a felejthetetlen, az igazi MESTER mondogatta: „Ne felejtsetek el gondolkozni.“ Útravalóul szánta nekünk, akik nem készültünk elutazni, s azóta is ezen gondolkozunk különböző padokon üldögélve. Mi itt maradtunk, ő kelt útra, csengettek ugyanis, a tanár úr szórakozottan biccentett, és kisietett az életünkből. Csak másnap tudtuk meg, hova igyekezett, milyen vonat várta. Akkor vettük észre, hogy tulajdonképpen elbúcsúzott — minden tanítás búcsú —, mert nem akart vizsgáztatni. Talán attól tartott, hogy rossz diákszokás szerint szigorlat után elfelejtjük a leckét. Azóta is örök szesszióban élek, mint akit bármikor levizsgáztathatnak a Mester tantárgyából. Ezért aztán minden nap hangtalanul felmondom magamnak az egészet.

Más leckéket is kaptam. Egyik dolgozatomban (a vakációról szólt) felszólítottam pajtásaimat, hogy labdázzanak. A tanító — rendbontástól tartva? — piros ceruzával kihúzta az egészet, a labdától a felkiáltójelig. Osztálytársaim némelyike azóta se mer labdázni. Veszélyes sport — mondják —, az ember el-eshet, megütheti magát. Nagyon szerettem labdázni, ezért tornaóra után — megint dolgozatot írtunk, nem emlékszem már, miről — megkérdeztem: „megfigyeltétek-e, hogy a gyalázat mindig indokoltabb a kockázatnál?“ Itt meg a kérdő mondat nem tetszett, átalakítottam kijelentő mondattá, így: „Megfigyelhető, hogy a gyalázat mindig indokoltabb a kockázatnál.“ Dehát ez olyan, mintha én tanítani akarnék valakiket valamire, holott én nem tudok tanítani, csak kérdezni tudok.

És a kérdésekkel mindig baj van. Egyszer a vizsgán rosszállóan megjegyezték, hogy keveset írtam a Faustról. Megkérdeztem, hogy nem elég-e, amit Goethe írt. Kiderült, hogy tiszteletlen voltam (dehát én éppen tiszteletből nem írtam többet — mindig félreértik az embert!). — Meg se buktattak, csak levontak az osztályzatomból.

Máskor a nagyvilággal gyűlt meg a bajom. Piros ceruzával kijavították kisvilágra, s megróttak szerénytelenség címén, hiába bizonygattam, hogy a kisdolgot a nagydologtól már hároméves koromban meg tudtam különböztetni.

Ez lenne hát a leckekönyvem. (Indexnek is hívják.)

Csoda-e, hogy — bár tanár volnék, mondom — sose mertem tanítani? Taníthat-e valaki, aki mindent összekever, akinek a vonatról a gondolkodás jut az eszébe, a gondolatról a labda, ráadásul nem is szünetben, hanem órán, dolgozatírásakor, Goethéről a nagyvilág, a kisvilágról a kockázat, a kockázatról megint csak a vonat — nem is szeretek utazni —, s majdnem elfelejtettem elmondani, mennyit szidtak első elemista koromban, hogy írás közben olyan

görcsösen szorítom a tollat. Pedig nem is akartam szorítani, csak izgultam, valahányszor tollat adtak a kezembe, borzasztó volt a felelősség: írni, ezért hát összpontosítottam és igyekeztem és szorítottam a tollat, amíg aztán egy éjszaka azt álmodtam, hogy a lecke az új írka első lapjáról átütött az egész füzetben, az összes lapokon, a padba is bevésődött minden betű, és a padon át belekarcolódott a padlóba, a padlódeszkát fel kellett szedni, látszott az írás még a pince földjén is, nagyon botrány volt, kicsaptak a közvagyon rongálásáért. Hiába magyaráztam a haragos tanfelügyelőnek, hogy az írás nem rongál semmit. — Szörnyű álom volt.

Arra ébredtem, hogy tanár vagyok.

Szilágyi Júlia

Madách a pinceklubban

„Komoly férfiak, / ünnepélyes arccal, / körbeülték a kerekasztalt.“ Nem, ezt a néhány verssort nem rólunk írták, akik hívásra házhoz jöttünk, hogy a Madách-évfordulón elbeszélgezzünk a Szatmári Magyar Líceum irodalmi körének tagjaival — noha a mi „kerekasztalunk“ is ilyen ünnepélyesen kezdődött, ünneplőbe öltözött diákok és néhány tanárunk előtt. A vers, amelyből idéztem, hosszú gondozott hajú festőkről és költőkről, szemüveges tanárokról, írókról, kritikusokról, sőt feketeruhás miniszterekről, gyári munkásokról szól; az ország gondjáról döntenek ők a kongresszusi teremben; ide téved be, az elvtársak közé, egy leányka, megszeppenten ül a hatalmas széken, s amikor megkérdezik tőle, mit keres ott, akadozó hangon suttogja: „Én... / a kritikát képviselem“. A gyermeket ölbe veszik, ágyába teszik, hiszen „A kongresszus / nem játszótér!“

Többek közt ezt a kedves, naiv verset hoztam magammal Szatmárról — akkor még nem tudtam, hogy egy szerkesztői jegyzet gondolatmenetét fogja majd elindítani. Az „elnöki“ asztaltól pásztázva a minden elhangzó szóra figyelő tekinteteket, feltűnt egy sugaras nézésű kislány (középiskolai viszonyításban nagylánynak kellene mondanom), aki a többé-kevésbé ünnepélyes-hivatalos bevezető előadás után, a közvetlenné vált kérdezz-felelek hangulatban kétszer is felpattant, s előbb Madáchnak, majd nekünk szögezve a kérdést, szót emelt a tényleges női egyenjogúság mellett. Nos, ő írta az idézett verset, Oláh Agnes, XI. osztályos tanuló. Hogy költő lesz-e belőle vagy sem, nem merném még megjósolni, tehetségénél azonban — ezúttal — fontosabbnak érzem a versekben is kifejeződő magatartást. A tőle elkért kéziratlapok közt találtam a Sors című, 1973-as keltezésű hat sort:

Mit akarsz tőlem?
Fáj valamid?
Írjad a versed!

Mit akarsz tőlem?
Éhes vagy talán?
Zabáld a versed!